

Lizette advarer Løkke: Lad ikke amerikanske firmaer sagsøge Danmark

Af [Lærke Øland Frederiksen](#) | [@LærkeOeland](#)

Mandag den 13. juni 2016, 05:00

Del:

Amerikanske virksomheder får mulighed for at sagsøge Danmark, hvis vi vedtager en lov, der giver dem en lavere indtjening. Det kan blive resultatet af den frihandelsaftale, der er ved at blive forhandlet på plads mellem EU og USA. Absurd, lyder det fra LO's formand.

Apple har store investeringer i Danmark, men det skal ikke give dem ret til at gå uden om det danske retsvæsen og sagsøge staten ved overnationale domstole, mener LO's formand Lizette Risgaard.

Foto: Scanpix

Artiklen er rettet 15/6 kl. 15:40

Vi skal ikke give amerikanske virksomheder lov til at anlægge retssager mod den danske stat, bare fordi vi vedtager en lov, der betyder, at de kommer til at tjene mindre.

Sådan lyder den klare udmelding fra Lizette Risgaard, formand for LO, forud for den næste og afgørende forhandlingsrunde i verdenshistoriens største frihandelsaftale. Den såkaldte TTIP-aftale mellem EU og USA.

Her er der netop lagt op til at indføre en overstatslig domstol, hvor investorer kan lægge sag an mod stater, hvis de indfører lovgivning, der betyder, at investoren får en lavere indtjening.

»Det ville være absurd, og det vil vi sige nej til. Grundlæggende mener vi ikke, at investorbeskyttelse via overnationale instanser burde være nødvendigt mellem to demokratiske handelspartnere,« siger Lizette Risgaard.

Det giver amerikanske investorer mulighed for helt og aldeles at forbigå danske domstole.

Lauge Skovgaard Poulsen, ekspert i investorbeskyttelse

Danmark har lignende aftaler om investorbeskyttelse i andre handelsaftaler, men det er primært med udviklingslande. Hvis vi laver sådan en aftale med USA, stiger risikoen for, at den danske stat bliver sagsøgt, fordi der er så mange amerikanske investeringer i Danmark.

Fakta om frihandelsaftalen TTIP

Frihandelsaftalen skal skabe **mere handel** mellem EU og USA, og det forventes at få EU's samlede BNP til at stige med 0,5 procent.

Den øgede handel vil skabe **flere arbejdspladser**, forventer EU. Men det er ikke til at sige hvor mange, eller om arbejdspladserne kommer til at ligge i Danmark.

UDVID ↗

Det vurderer den danske ekspert i investorbeskyttelse, Lauge Skovgaard Poulsen, der blandt andet underviser på University College London og forsker på University of Oxford.

»Det giver amerikanske investorer mulighed for helt og aldeles at forbigå danske domstole og kræve kompensation for offentlig regulering på vilkår, som de ikke har idag,« skriver han i en mail til Ugebrevet A4.

Bare det at indføre en regel, som gør, at en virksomhed tjener mindre, vil ifølge Lauge Skovgaard Poulsen være nok til, at virksomheden kan sagsøge Danmark.

»Som udgangspunkt kan en meget stor del af eksisterende og fremtidig dansk regulering være dækket af traktatens bestemmelser om investeringsbeskyttelse,« forklarer han.

Pil domstolen ud af aftalen

LO er overordnet set tilhængere af en frihandelsaftale mellem EU og USA, fordi de tror på, at mere handel vil føre til vækst og flere arbejdspladser i Danmark.

Men Lizette Rasgaard opfordrer Lars Løkke Rasmussen til at tænke sig godt om, når han om to uger skal til møde i Det Europæiske Råd. Her skal han diskutere, hvilken vej EU's forhandlere skal arbejde i den næste forhandlingsrunde i juli.

»Nu må politikerne ikke sove i timen. For os er det helt afgørende, at aftalen ikke kommer til at undergrave de danske arbejdstagerrettigheder. For hvis lønmodtagerne føler sig trygge, så er de også parate til at gribe de forandringer, som sådan en aftale medfører,« siger Lizette Risgaard.

Jeg har sagt til politikerne, at jeg synes, de skal overveje, om det skal med i handelsaftalen.

Lizette Risgaard, LO's formand

Hun opfordrer derfor politikerne til at pille de overnationale domstole ud af handelsaftalen, også fordi det så vil blive lettere at få aftalen vedtaget. Domstolene har nemlig vakt stor modstand, både i fagbevægelsen og i græsrodsorganisationer i resten af Europa og USA.

»Jeg har sagt til politikerne, at jeg synes, de skal overveje, om det skal med i handelsaftalen, for det virker som en bremseklods lige nu,« siger Lizette Risgaard.

Bøde for at advare imod rygning?

En af de ting, der er på forhandlingsbordet i juli, er spørgsmålet om, hvordan de såkaldte domstole skal skrues sammen, og det kapitel i aftalen om investorbeskyttelse, som de skal dømme på baggrund af.

Oprindeligt var der lagt op til et 'Investor-State Dispute Settlement' system (ISDS), som er kendt fra mange andre frihandelsaftaler. Men EU har foreslået nogle justeringer, som nu skal forhandles på plads.

Det ændrer dog ikke det helt store, vurderer Lauge Skovgaard Poulsen.

»Hvis man ser bort fra Kommisionens retorik, lægger EU's forslag sig meget tæt op af det ISDS-system, vi kender fra andre investeringsaftaler,« skriver han.

Hvis man vil spå om, hvordan de nye domstole, som EU Kommissionen kalder 'Investment Court Systems' (ICS), kommer til at dømme, kan man derfor se på tidligere ISDS-sager.

- I en af de mest berømte sager har den multinationale tobaksvirksomhed Phillip Morris sagsøgt Uruguay for at indføre advarsler på cigaretpakkerne. De vil have erstatning, fordi de sandsynligvis kommer til at sælge færre cigaretter. Men sagen er ikke afgjort endnu.

ISDS-dommene kan være en dyr fornøjelse, men kan også få direkte og inddirekte indflydelse på lovgivningen i de lande, der er blevet sagsøgt. Som eksempelvis i disse sag:

- Canda valgte at indgå et forlig med den amerikanske kemivirksomhed Ethyl. Canada havde forbudt import af Ethyls benzin, der er mistænkt for at indeholde nervegas. Ud over at betale 13 millioner amerikanske dollars, ophævede Canada også importforbuddet.
- Den svenske virksomhed Vattenfall sagsøgte Tyskland, fordi de indførte nogle strengere miljøkrav til deres kulkraftværker. For at slippe for at betale bøden indgik Tyskland forlig og endte med at slække på miljøkravene.

På trods af ændringerne i EU's udspil vil noget lignende kunne ske i Danmark, hvis ICS-systemet kommer med i frihandelsaftalen.

»Udenlandske investorer får stadig mulighed for at forbigå nationale domstole og bruge en traktat til at sætte spørgsmålstejn ved en lang række områder af offentlig regulering,« forklarer Lauge Skovgaard Poulsen.

Legitime forventninger

Som udgangspunkt kan udenlandske investorer endda anlægge en sag, selvom en ny lovgivning ikke rammer dem hårdere, end den rammer danske virksomheder. Men det afhænger af, hvordan kapitlet om investorbeskyttelse bliver formuleret.

»Investoren kan kun vinde, såfremt et tribunal mener, den danske stat har brudt reglerne i investeringskapitlet. En lang række love og reguleringer har en negativ indvirkning på investorers indtjening uden at de af den grund strider imod investeringsregler som dem, EU og USA har planer om at inkludere i TTIP,« forklarer Lauge Skovgaard Poulsen.

I det udkast, som EU har lagt på bordet, kan investorer sagsøge stater, hvis de bliver udsat for 'direkte eller inddirekte ekspropriation'. Eller hvis der bliver indført lovgivning, som ændrer på virksomhedernes 'legitime forventninger' til deres investeringer.

Investorbeskyttelse skal ikke sætte demokratiet og de nationale retsvæsener ud af kraft.

Lizette Risgaard, LO's formand

De to formuleringer er blevet kritiseret for at være meget brede og åbne for fortolkning. Flere eksperter anbefaler derfor, at man helt dropper ICS-systemet.

»Der peges ofte på to alternativer. Det første er at følge tvistbillægelsesmekanismen i handelsaftaler, hvor kun stater kan lægge sag imod hinanden,« forklarer Lauge Skovgaard Poulsen.

Sådan en model har USA accepteret i handelsaftalen med Australien.

»Det andet alternativ er at følge princippet ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Her kan virksomheder også føre sager, for eksempel om ekspropriation, men der er et krav om, at de først skal igennem nationale domstole. Det samme princip kan inkluderes i TTIP,« mener han.

I LO har de heller ikke noget imod, at der kommer en form for investorbeskyttelse ind i frihandelsaftalen.

»Men det skal være en investorbeskyttelse, der ikke sætter demokratiet og de nationale retsvæsener ud af kraft,« understreger Lizette Risgaard.

Det har tidligere fremgået af artiklen, at sagen mellem Phillip Morris og Australien ikke var afgjort endnu. Det er den, og den faldt ud til Australiens fordel. Det er sagen mellem Phillip Morris og Uruguay, der endnu ikke er afgjort.

Det er også blevet præciseret, at sagen mellem Canada og Ethyl blev afgjort ved et forlig og ikke en dom.

